

Motion till riksdagen 2009/10:Ub4

**av Amineh Kakabaveh m.fl. (v)
med anledning av prop. 2009/10:65**

Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2009/10:65 Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter.

Motivering

För Vänsterpartiet är det en grundläggande princip att utbildning ska vara avgiftsfri för individen. Denna princip har också varit en viktig del av den svenska utbildningspolitiken. Högskoleutbildning har hittills ansetts vara en demokratisk rättighet och till stor nytta för såväl individ som samhälle och har därför finansierats genom statliga anslag.

Högerregeringen ser däremot utbildning och kunskap som en handelsvara bland andra och föreslår i propositionen Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter (2009/10:65) att studenter från länder utanför EES och Schweiz ska betala avgifter för att få studera vid svenska högskolor. Motivet är, som vanligt när regeringen genomför ogenomtänkta reformer, att öka kvaliteten. Dock lyfter man fram vilka oerhört positiva effekter de utländska studenterna har för Sverige:

Tredjelandsstudenter bidrar på en rad olika sätt till svensk högre utbildning och forskning och till det svenska samhället i stort. Den mångfald av erfarenheter och kunskaper som skapas genom tredjelandsstudenternas närvaro höjer kvaliteten i den högre utbildningen. Internationellt präglade utbildningsmiljöer speglar också i hög grad de sammanhang som många studenter kommer att möta i arbetslivet. Eftersom ett antal tredjelandsstudenter fortsätter till utbildning på forskarnivå och även vidare in på övrig arbetsmarknad efter avslutade studier skapar denna del av internationaliseringen ett viktigt mervärde för såväl forskning som arbetsliv i övrigt. Studenterna ger också möjligheter till långsiktiga relationer där en

Fel! Okänt namn på

positiv inställning till och goda förbindelser med Sverige är viktiga för handel och investeringar i framtiden. Dessutom kan ökad studentrörlighet främja en hållbar och demokratisk utveckling och bidra till fattigdomsbekämpning i andra länder. Vidare bidrar tredjelandsstudenterna till ett ekonomiskt tillskott i form av levnadsomkostnader under studietiden.

Men för att dessa positiva följder ska uppstå krävs att utländska studenter väljer att studera i Sverige, som för många är ett okänt land, och den främsta konkurrensfördelen svenska högskolor har är just avgiftsfriheten. Till och med regeringen har insett att utländska studenter kommer att välja att studera i andra länder om avgifter införs. När Danmark nyligen införde studieavgifter minskade antalet studenter från s.k. tredje land kraftigt samtidigt som en majoritet av dessa studenter nu kommer från USA, Kanada och Australien. Tillgången till utbildning är ojämnt fördelad i många länder, och avgifterna kommer förmodligen inte att förbättra jämlikheten eller jämställdheten. De stora skillnader som finns mellan länder kommer också att förstärkas. Det kommer inte att vara de mest kvalificerade studenterna som studerar i Sverige utan de rikaste.

Den enda nackdel som regeringen lyckas finna är att högskolorna kan lockas att sänka kvaliteten om utländska studenter har börjat studera i Sverige tack vare avgiftsfriheten. Det finns dock inga konkreta belegg för att detta har skett vid någon högskola (och det verkar orimligt att högskoleutbildningar skulle hålla lägre kvalitet för att de även vänder sig till utländska studenter). Tvärtom är utländska studenter ofta väldigt nöjda med de utbildningar de har gått i Sverige. Denna enda – påhittade – nackdel ges av regeringen större tyngd än de fördelar som räknas upp. Det enda regeringen då uppnår med sin högskolepolitik är att sänka kvaliteten.

Om universitet och högskolor vill behålla dessa studenter kommer det att innebära ökade kostnader för marknadsföring, stipendier och ökad administration. Förmodligen kommer de totala kostnaderna att bli desamma som nu om man vill uppnå samma volym studenter. Regeringens ynkliga stipendieprogram kommer inte att göra någon större skillnad. Medel till stipendierna tänker regeringen ta från biståndsbudgeten. Att lämna bistånd i form av stipendier till enskilda personer riskerar att bli godtyckligt och gynna dem med goda kontakter. Det är mycket otydligt om detta är i enlighet med målsättningen för biståndet och utbildningspolitiken. Vänsterpartiet anser att utdelning av stipendier på detta sätt varken gynnar de studerande, de länder de kommer ifrån eller utbildningskvaliteten vid de svenska lärosätena.

Många av de utländska studenterna läser naturvetenskap och teknik, och nu kommer det att bli ännu svårare att fylla platserna på dessa utbildningar. Detsamma gäller flertalet masterutbildningar. I värsta fall kan utbildningar komma att läggas ned, och det innebär att svenska studenter inte får tillgång dessa utbildningar längre. Nyrekryteringen av naturvetare och tekniker till arbetslivet kommer också att bli lidande eftersom många av de utländska studenterna stannar kvar i Sverige och börjar arbeta efter avslutad utbildning. De svenska studenterna får dessutom sämre möjligheter att knyta kontakter och delta i internationella nätverk.

Fel! Okänt namn på

Ett annat argument mot införandet av avgifter för utländska studenter är att det är ett första steg mot att införa avgifter även för inhemska studerande. Bland annat har regeringens eget globaliseringsråd förespråkat att svenska studenter ska betala avgifter. Det är en utveckling som vi har sett i andra länder, och det kan mycket väl hända i Sverige, kanske redan vid nästa lågkonjunktur. Regeringens förslag om ändring av högskolelagen om svenska studenters rätt till kostnadsfri högskoleutbildning är inget skydd mot detta eftersom den avskaffar avgiftsfriheten som princip. Vänsterpartiet föredrar därför den nuvarande formuleringen i högskoleförordningen: ”Utbildningen vid högskolorna skall vara avgiftsfri för studenterna”, eftersom den innebär ett principiellt ställningstagande mot studieavgifter vid högskolan och inte gör skillnad på studenter beroende på deras bakgrund.

Till sist är det förvånande att regeringen inte är mer lyhörd för de invändningar mot förslaget att införa studieavgifter som har inkommit från flera av de viktigaste remissinstanserna. Bland dem som är negativa till studieavgifter finns Sveriges universitetslärarförbund (SULF) och Sveriges förenade studentkårer (SFS), som representerar åtskilliga lärare och studenter. Att regeringen även avspisar flera lärosäten och inte minst Högskoleverket är inte mindre anmärkningsvärt.

Mot bakgrund av detta föreslår vi således att riksdagen ska avslå regeringens proposition 2009/10:65 Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter.

Stockholm den 8 mars 2010

Amineh Kakabaveh (v)

Rossana Dinamarca (v)

Elina Linna (v)

Lena Olsson (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)